

Latvijas Nacionālais kultūras centrs

Informācija plašsaziņas līdzekļiem
01.12.2022.

Gaujas plostnieku amata prasmes iekļautas UNESCO Cilvēces nemateriālā kultūras mantojuma reprezentatīvajā sarakstā

Šodien, 2022. gada 1. decembrī, Marokā, Rabātā UNESCO Starpvaldību komiteja nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanai ir lēmusi iekļaut UNESCO Cilvēces nemateriālā kultūras mantojuma reprezentatīvajā sarakstā vairāku valstu mantojuma elementu “Koku pludināšana”, kurā ietilpst arī Latvijas Nacionālā nemateriālā kultūras mantojuma vērtība – Gaujas plostnieku amata prasmes.

Multinacionālo iesniegumu “Koku pludināšana” (*Timber Rafting*) kopā veidojušas sešas valstis – Austrija, Čehija, Latvija, Polija, Spānija un Vācija. Līdz šim Cilvēces nemateriālā kultūras mantojuma reprezentatīvajā sarakstā no Latvijas vērtībām iekļauta Dziesmu un deju svētku tradīcija un simbolisms Latvijā, Lietuvā un Igaunijā, savukārt Suitu kultūrtelpa iekļauta Nemateriālā kultūras mantojuma, kam jānodrošina neatliekama saglabāšana, sarakstā.

Koku pludināšanas tradīcijas pieteikums saņēmis ļoti pozitīvu ekspertu vērtējumu, kurā uzsvērts tas, ka pieteiktā vērtība demonstrē cilvēka ciešo saikni ar dabu un dabas resursu saprātīgu izmantojumu, kas pilnībā atbilst Eiropas kursam uz ilgtspējīgu attīstību. UNESCO Starpvaldību komiteja pieteikumu izcēlusi kā piemēru veiksmīgai starptautiskai sadarbībai pieteikuma gatavošanā un īpaši uzsvērusi pašu kopienu lielo iesaisti sava nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanā un attīstīšanā.

Rabātā ieradušies arī biedrības “Gaujas plostnieki” pārstāvji, lai kopā ar citu valstu koku pludināšanas tradīcijas pārstāvjiem būtu klāt šajā svarīgajā brīdī.

“Kopīgu vērtību, kopienas aktīvas darbības, kā arī Austrijas, Čehijas, Polijas, Spānijas, Vācijas un Latvijas kopdarba rezultātā mūsu valsts vārds atkal tiek ierakstīts UNESCO Cilvēces nemateriālā kultūras mantojuma reprezentatīvajā sarakstā. Koku pludināšana kā arods pastāvējis daudzās pasaules valstīs. Kaut lielākoties dzīvi saglabājušies atsevišķi šīs senās tradīcijas elementi, kopienas aizvien stiprina saikni ar priekštečiem un dara visu iespējamo, lai uzturētu dzīvas un nodotu tālāk nākamajām paaudzēm plostnieku amata prasmes. 21.gadsimtā tās aizvien ir fiziskas izturības, groda darba, kā arī zināšanu – kā gudri izmantot dabas spēku cilvēka labā – apvienojums. UNESCO līmeņa atzinība apliecina kopienu kā būtisku spēlētāju nemateriālā kultūras mantojuma daudzveidības un ilgtspējas nodrošināšanā. Valsts to respektē, turpinot attīstīt nepieciešamos atbalsta instrumentus,” uzsver Latvijas Republikas Kultūras ministrs Nauris Puntulis.

Izceļot kultūras tradīciju daudzveidību pasaulē un vēršot uzmanību uz nepieciešamību tās saglabāt, no 2022. gada 27. novembra līdz 3. decembrim Rabātā, Marokas galvaspilsētā notiek UNESCO Starpvaldību komitejas nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanai 17. sesija. Komiteja jau vienojusies par četru vērtību iekļaušanu UNESCO Nemateriālā kultūras mantojuma, kam jānodrošina neatliekama saglabāšana, sarakstā, un šobrīd tiek izskatītas jaunās nominācijas iekļaušanai UNESCO Cilvēces nemateriālā kultūras mantojuma reprezentatīvajā sarakstā.

UNESCO Cilvēces nemateriālā kultūras mantojuma reprezentatīvais saraksts tiek veidots, lai nodrošinātu nemateriālā kultūras mantojuma lielāku uzskatāmību un paplašinātu izpratni par tā nozīmību, kā arī veicinātu dialogu par kultūras daudzveidību. Sarakstā līdz šim iekļautas 640 vērtības no 140 pasaules valstīm, un šogad saraksts tiks papildināts ar vēl vismaz 35 vērtībām.

19. gadsimtā plostu braukšana bija iecienīts Vidzemes zemnieku peļņas darbs pavasarī, bet 20. gadsimtā plostus Gaujā palēnām nomainīja ekonomiski izdevīgākā vaļējā kokmateriālu pludināšana. 1996. gadā tradīcija tika atjaunota, aizsākot ikgadēju plostas siešanu un pludināšanu pa Gauju līdz Strenčiem, kur tā noslēdzas ar Gaujas plostnieku svētkiem, īpašu plostas sagaidīšanas brīdi, Gaujas plostnieku gājienu un sveikšanu. 2018. gadā Gaujas plostnieku amata prasmes tika iekļautas Latvijas Nacionālajā nemateriālā kultūras mantojuma sarakstā.

Informāciju sagatavoja:

Linda Ertmane

Sabiedrisko attiecību vadītāja

Latvijas Nacionālais kultūras centrs

67228985; 29181396

Linda.Ertmane@lnkc.gov.lv

www.lnkc.gov.lv